

Asiantuntijalausunto aiheesta HE 189/2025 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallintovaliokunta 18.2.2026

Hyvinvointialuejohtaja Timo Aronkytö

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Kokonaisarvio esityksestä

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pitää esitystä kokonaisuutena kannatettavana ja oikeasuhtaisena.
- Mahdollistaa paremmin talousnormiston ja järjestämisvelvoitteen yhtäaikaisen noudattamisen.
- Harkinnanvarainen lisäaika toimii käytännöllisenä siltana vaikuttaville sopeutus- ja rakennemuutoksille ilman, että palvelujen saatavuus vaarantuu.
- Rajaa arviointimenettelyä niiltä osin kuin lisäaika on myönnetty → selkeämpi ohjauspolku ja parempi oikeusvarmuus.

Harkinnanvaraisen lisäajan merkitys

- Hyvä, että lisäaika on harkinnanvarainen ja sidottu alueen todellisiin toimenpiteisiin:
 - toiminnan uudistaminen
 - talouden sopeuttaminen
 - realistinen kyky kattaa alijäämä pidennetyssä määräajassa.
- Alueille, jotka eivät saa lisäaikaa, ohjaus etenee ennakkollisen ohjauksen tai arviointimenettelyn kautta → vastuu uudistuksista säilyy alueilla ja ohjaus pysyy johdonmukaisena.

Kokonaisohjauksen linjakkuus ja läpinäkyvyys

- Esitystä tulee tarkastella yhdessä muiden käynnissä olevien rahoituslain muutosten kanssa.
- Nyt valmisteltavissa kolmannen vaiheen muutoksissa on elementtejä, jotka kohtelevat alueita eri tavoin, mikä voi luoda jännitteen harkinnanvaraiseen lisäaikamalliin.
- Ohjausjärjestelmän tulee muodostaa yhtenäinen linja: tasapuolinen, ennustettava, kannustava ja läpinäkyvä.
- Toimeenpanossa tärkeää:
 - VM julkaisee selkeät päätöskriteerit lisäajan myöntämiselle
 - vuosittaiset raportit toimenpiteiden etenemisestä → tukee yhdenvertaisuutta ja varmistaa lisäajan tilapäisyyden.

Yhteenveto

- Esitys on tarkoituksenmukainen kokonaisuus.
- Harkinnanvarainen lisäaika:
 - tukee talouden tasapainottamista
 - ohjaa tehokkaisiin sopeutustoimiin
 - mahdollistaa järjestämis- ja talousvelvoitteiden samanaikaisen noudattamisen.
- Samanaikaiset rahoitusmallimuutokset tulee arvioida yhdessä tämän esityksen kanssa, jotta ohjausympäristö säilyy yhdenvertaisena ja läpinäkyvänä.

Harkinnanvarainen lisäaika, joka mahdollistaa alueille talouden ja toiminnan suunnitelmallisen hallinnan, on tarkoituksenmukainen vain, jos rahoitusmallin peruslogiikka samalla todetaan tarkoituksenmukaiseksi eikä sitä kiistetä, ja rahoitusmalliin tehtävät muutokset toteutetaan hallitusti ja tietoperusteisesti; näin alueilla on todellinen mahdollisuus suunnitella järjestämisvastuunsa kestävästi, ja jos alue ei onnistu, valtion erityiskeinot – mukaan lukien arviointimenettely – ovat perusteltuja
- Investointisuunnitelman toimittamisen siirto kevääseen on toimiva parannus: parempi ajantasaisuus ja realistisempi suunnittelu.

